

Aktsomhetsvurderinger for bærekraftig
forretningspraksis

Redegjørelse rapporteringsåret 2023

for BAMA Gruppen

□

*Etisk handel Norge har vurdert at rapporten til BAMA Gruppen oppfyller våre krav til basisnivå. Les mer om basisnivå **her**.*

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Til lesere av rapporten

Næringslivet og offentlig sektor har stor påvirkning på mennesker, samfunn, miljø, klima og dyr og kan både bidra positivt til utvikling, men også medvirke negativt og forårsake skade. Virksomheter har derfor en nøkkelrolle i å oppnå FNs bærekraftsmål og Parisavtalens 1,5 graders mål.

Denne rapporten kan brukes som redegjørelse etter åpenhetsloven, men rapporten favner bredere med klima og miljø, sirkulærøkonomi og antikorrupsjon. Våre medlemmer er forpliktet til å jobbe med aktsomhetsvurderinger og årlig rapportere på arbeidet. Medlemmer i Etisk handel Norge som er på Basisnivå1 oppfyller også åpenhetslovens aktsomhetsvurderingsplikt, og delvis informasjonsplikten.

OECDs begrep Responsible Business Conduct er det vi i Etisk handel Norge kaller for bærekraftig forretningspraksis. Den systematiske innsatsen virksomheter gjør for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan de håndterer risiko for negativ påvirkning, samt rette opp skade for mennesker, dyr, samfunn og miljø – kalles aktsomhetsvurderinger (due diligence). Virksomheter over en viss størrelse er gjennom åpenhetsloven pålagt å gjøre aktsomhetsvurderinger på menneskerettigheter. Alle virksomheter, uavhengig av størrelse, er av norske myndigheter forventet å gjøre aktsomhetsvurderinger også på samfunn, miljø og dyr og etterleve FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Dette gjelder både næringsliv, offentlig sektor og organisasjoner.

Etisk handel Norges prinsipper (vår Code of Conduct) for bærekraftig forretningspraksis dekker områdene anstendig arbeid, menneskerettigheter, miljø/klima, antikorrupsjon og dyrevelferd. Rapporten viser åpenhet om hvordan virksomheten arbeider med aktsomhetsvurderinger i tråd med UNGP og OECDs retningslinjer. Alle medlemsrapportene gjøres offentlig tilgjengelig på Etisk handel Norges hjemmesider.

Heidi Furustøl

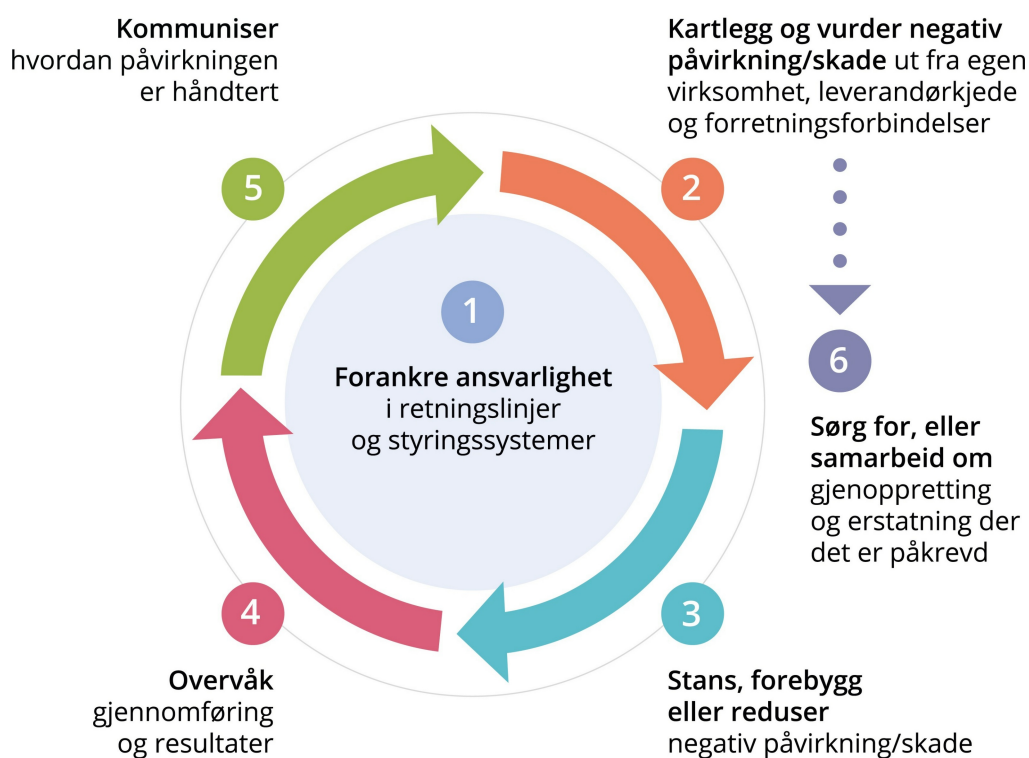
Daglig leder

Etisk handel Norge

Aktsomhetsvurderinger

Denne rapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger betyr ikke at en virksomhet ikke har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men heller at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Denne rapporten er delt inn i kapitler basert på denne modellen.

Forord av daglig leder

BAMA er Norges ledende selskap innen frukt og grønt. Vi kjøper frukt, bær, grønnsaker, poteter, blomster, fisk og sjømat fra over 80 land. Det forplikter, og gir oss et stort ansvar som vi tar. Våre krav og våre mål for hvordan vi forhandler og handler, pakker, transporterer, produserer og leverer til våre kunder avgjør vår bærekraft.

Vi har vært medlem av Etisk Handel Norge (EHN) siden 2002. Gjennom vårt medlemskap ønsker vi å stadig styrke innsatsen for å forbedre arbeids- og miljøforhold i vår leverandørkjede. Medlemskapet forplikter oss til aktivt å drive forbedringer i vår leverandørkjede og vi blir utfordret på ulike arbeids- og miljøforhold i noen av landene vi handler fra. Det bidrar til at vi løpende forbedrer og styrker vår innsats i dialog med våre leverandører og styrer mot en mer positiv og bærekraftig utvikling, en ansvarlig grønn vekst. For oss innebærer dette at produktene vi leverer skal være produsert og håndtert på en slik måte at det ytre miljøet ikke forringes, at de ansattes rettigheter er ivaretatt, og at produktene er ferske og sunne med god smak og kvalitet, i tråd med kundenes forventninger.

I 2023 har vi løpende gjennomført aktsomhetsvurderinger av eksisterende og nye leverandører, oppdatert risikokartet for sosiale og miljømessige forhold og vært på 99 revisjoner i inn- og utland. Vi benytter aktsomhetsvurderinger, revisjoner og andre leverandørbesøk til å stimulere til forbedringer og å sørge for utbedringer når det er nødvendig. Henvendelser fra media og sluttbrukere har blitt svart ut iht Åpenhetsloven.

Denne årsrapporten er BAMAs redegjørelse etter Åpenhetsloven, men rapporten favner bredere og inkluderer også miljø og antikorrupsjon.

" Vi støtter våre leverandører slik at de tilfredsstiller BAMAs etiske retningslinjer. "

Bent Andersen
Konsernsjef (konst.)

Styrets signatur

 Kristian Nergaard Styrets leder	 Knut Hartvig Johannson Styremedlem	 Runar Hollevik Styremedlem
 Tom Kristiansen Styremedlem	 Stein Aukner Styremedlem	 Ihsan Akram Styremedlem
 Jostein Hestøy Styremedlem	 Rune O. Dalsaune Styremedlem	 Bent Andersen Konstituert konsernsjef

Nyland Syd
15.04.2024

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

BAMA Gruppen

Adresse hovedkontor

Postboks 263 Alnabru

Viktigste merker, produkter og tjenester

BAMA Gruppen er et konsern som foretar innkjøp, produksjon, foredling, pakking, markedsføring og distribusjon av friske bær, frukter, fruktdrikker, grønnsaker, poteter, blomster og fisk. BAMA sørger også for at disse varene transporteres til våre kunder på mest effektivt vis for å bevare ferskhets og hindre matsvinn.

Beskrivelse av virksomhetens struktur

BAMA Gruppen er et konsern som foretar innkjøp, produksjon, foredling, pakking, markedsføring og distribusjon av friske bær, frukter, fruktdrikker, grønnsaker, poteter, blomster og fisk.

Denne redegjørelsen er en felles redegjørelse for hele konsernet og omfatter følgende selskaper:

BAMA Eiendom AS
BAMA Gruppen AS
BAMA Logistikk AS
Sandvik Transport AS
BAMA Dagligvare AS
BAMA Fukt og Grønt AS
BAMA Storkjøkken AS
BAMA Storkjøkken Oslo AS
BAMA Industri AS
BAMA Pakkerier AS
Hvebergsmoen Potetpakkeri AS
Larvik Løk AS
Lågen Potetpakkeri AS
Mjøsgrønt AS
Nordic Lunch AS
BAMA Blomster Holding AS
BAMA Blomster Sourcing AS
BAMA Blomstertorget AS
BaRe Blomster AS
BAMA International AS

BAMA er i dag organisert i 7 forskjellige virksomhetsområder.

DAGLIGVARE:

Betjener to av de største dagligvare-gruppene i markedet. Organisert og driftet gjennom to selskaper og separate strukturer. Vanntette skott og fullt differensierte modeller.

STORKJØKKEN:

Markedsfører og distribuerer frukt og grønt samt produkter som sjømat, kylling og vilt til kunder innen hoteller, restauranter og serveringsteder, kantine, catering, offentlig sektor, Jobbfrukt og offshore.

SERVICEHANDEL:

Leverer frukt og grønt, drikker, måltidsløsninger og påsmurte produkter direkte til kunder i restaurant-, kiosk-, bensin- og servicemarkedet.

SOURCING:

Sikrer at det til en hver tid tilføres ferske produkter i riktig mengde og med rett kvalitet fra inn- og utland gjennom terminaler og pakkerier. Norge er en liten innkjøper i global sammenheng, men vi er en stor aktør hos de utvalgte leverandørene. Det sikrer konkurransekraft.

INDUSTRI:

Omfatter selskaper i Norge, Sverige og Finland som utvikler og produserer ferskforedledede produkter tilpasset BAMAs forretningsområder. Selskapet videreforedler salater, poteter, frukt og grønnsaker.

BLOMSTER:

Leverer blomster til alle virksomhetsområdene og til faghandel. Salg til kunder driftes gjennom separate systemer.

INTERNASJONALT:

Omfatter selskaper i Sverige, Finland, Nederland og Polen. Selskapene har sterke posisjoner i egne markeder, og skaper synergier i produktutvikling.

Omsetning i rapporteringsåret (NOK)

23 076 000 000

Antall ansatte

3 273

Er virksomheten omfattet av åpenhetsloven?

Ja

Vesentlige organisatoriske endringer siden forrige rapportering og denne rapportens tidsperiode

BAMA er i gang med å bygge en organisasjonsstruktur som skal sette oss enda bedre i stand til å ta oss inn i en fremtid som krever mer av oss med tanke på forsyningsikkerhet og bærekraft. I rapporteringsåret 2023 er avdelingen Kommersiell og Bærekraft etablert og denne avdelingen omfatter markedsavdelingen, kvalitet og bærekraft & innovasjon.

Navn, tittel for kontaktperson for rapporten

Torbjørn Billing, bærekraftsrådgiver

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

torbjorn.billing@bama.no

Informasjon om leverandørkjeden

Generell beskrivelse av virksomhetens innkjøpsmodell og leverandørkjede

Innkjøp relatert til BAMA Gruppens virksomheter er inkludert i rapporten.

BAMA har et omfattende nasjonalt og internasjonalt nettverk av leverandører, inkludert produsenter og grossister, hvor vi kjøper et bredt spekter av produkter. Dette inkluderer alt fra frukt, grønnsaker, bær, poteter, blomster og fisk, men også emballasje og tjenester som f.eks transport.

Ved å opprettholde sterke relasjoner med leverandørene, sikrer BAMA tilgang på ferske kvalitetsprodukter hele året.

For å sikre trygge produkter produsert bærekraftig i en ansvarlig verdikjede stiller vi krav til håndteringen av miljømessige aspekter, arbeidsforhold og sosiale rettigheter, i tillegg til overholdelse av nasjonale lover og forskrifter.

Ved inngåelse av hver eneste kontrakt skal en signert avtale som reflekterer våre krav til leverandøren være på plass. Produktsjefer, i tett samarbeid med Kvalitetsavdelingen, har ansvar for godkjenningsprosessen og den endelige avtaleinngåelsen for hver nye leverandør. Vi jobber for at alle våre leverandører forplikter seg til å oppfylle standardene som er fastsatt i våre rammeavtaler og Etske retningslinjer for BAMAs leverandører av varer og tjenester, heretter kalt "Etske retningslinjer".

BAMA Sourcing gjør de fleste råvareinnkjøp av friske bær, frukter, fruktdrikker, grønnsaker og poteter for BAMA Gruppen. En overordnet risikokartlegging er gjennomført i regi av Kvalitet og Bærekraft & Innovasjon sammen med ansvarlige innkjøpere. I tillegg gjøres noen innkjøp direkte av forretningsenhetene. Alle forretningsenheter skal gjøre en risikokartlegging av sine råvareinnkjøp og ha full sporbarhet tilbake til produsent. Spesielle funn i den overordnede risikokartleggingen som kan ha innvirkning på forretningsspesifikke risikokartlegginger, deles på tvers.

BAMA inngår også sentrale avtaler knyttet til en rekke sekundærinnkjøp (som arbeidsklær, firmabiler mv). Leverandørene er forpliktet til å følge Etske retningslinjer for BAMAs leverandører av varer og tjenester.

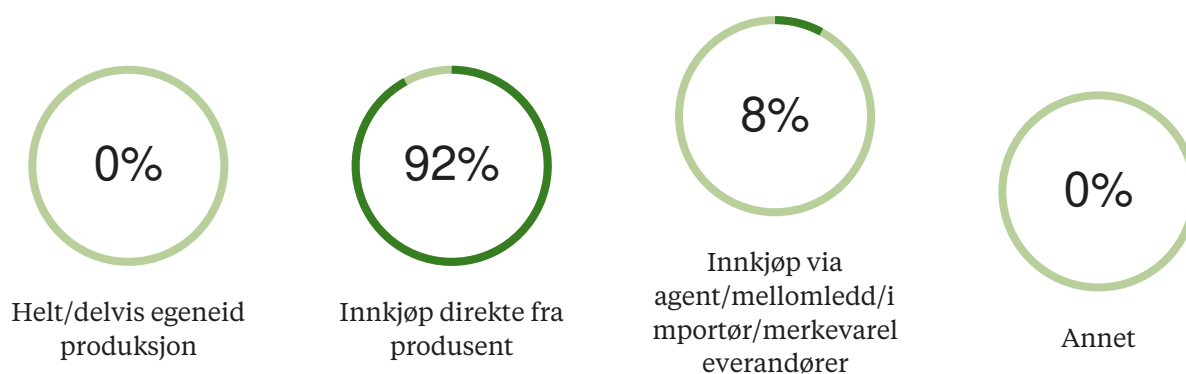
Antall leverandører som virksomheten har hatt kommersielle relasjoner med i rapporteringsåret

2 500

Kommentar til antall leverandører

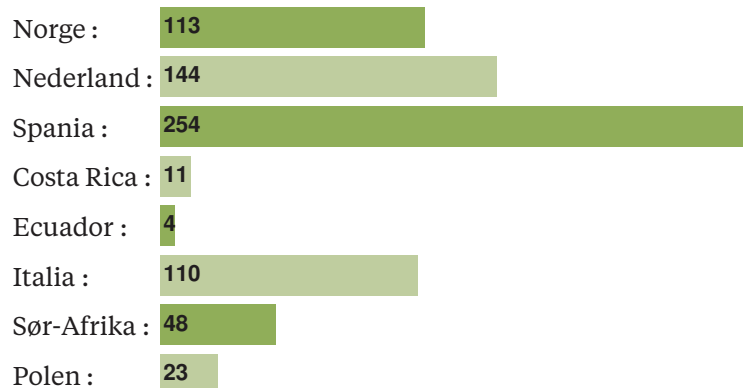
BAMA Gruppen har gjort handel med ca. 2500 forretningspartnere, leverandører og produsenter i 2023. 260 av disse forretningsforbindelsene er leverandører av råvarer til videresalg eller foredling. For den norske verdikjeden av råvarer til videresalg eller foredling er samvirket Gartnerhallen SA BAMAs avtalepartner og her inngår 1000 norske produsenter. Gjenstående antall forretningsforbindelser er leverandører av tjenester og varer, som f.eks transport, emballasje og arbeidsklær.

Type innkjøp/ leverandørforhold

Innkjøp fra leverandører, pakkehus, samvirker, selskaper som ikke er agenter defineres som direkte innkjøp.

Liste over førsteleddsprodusenter per land

Oversikten over gjelder de største landene basert på verdi (i NOK). De største leverandører av varer og tjenester som ikke er råvarer til videresalg eller foredling er også med i disse tallene.

Norge: Gartnerhallen SA regnes som en leverandør. Ca 1000 norske produsentene er medlem av Gartnerhallen SA.

Utland: Leverandører, pakkehus, samvirker, selskaper hvor BAMA Gruppen har direkte kontakt.

Oppgi antall arbeidere hos førsteleddsprodusenter som virksomheten har oversikt over, og hvor mange produsenter dette er basert på:

Antall arbeidere

Antall produsenter dette er basert på

Kommentar til antall arbeidere

Våre leverandører er alt fra mindre/mellomstore lokale/nasjonale produsenter til store multinasjonale selskaper. Det er alt fra enkeltpersonforetak til selskaper med flere tusen ansatte, mange med sesongarbeidere deler av året. Det er derfor svært krevende å angi konkret antall arbeidere.

Viktigste innsatsfaktorer/råvarer for produkter eller tjenester og geografi

Bananer	Costa Rica Ecuador Guatemala
Tomat, salat, agurk	Spania Norge
Poteter, grønnsaker, frukter og bær	Spania Norge

Er virksomheten leverandør til offentlig sektor?

Ja

Mål og fremdrift

Prosessmål og fremdrift i rapporteringsåret

1

Mål : Kjøpe og implementere et verktøy for digital leverandørdialog som vil gjøre oss bedre i stand til å følge opp leverandørenes bærekraftarbeid. I løpet av 2023 håper vi å få lagt inn de største leverandørenes data i systemet.

Status : Systemleverandør for et verktøy for digital leverandørdialog er valgt. Prosessen for å gradvis legge leverandører inn i systemet er påbegynt. For å bygge kompetanse og sikre god forståelse for systemet er det prioritert å ta de største leverandørene først og deretter rulle ut til alle leverandører.

2

Mål : Implementere bærekraftindikator for flere viktige produktgrupper. Vi håper å kunne ta i bruk digital løsning i dette arbeidet.

Status : Arbeidet er forsinket i påvente av fullskala utrulling av systemet for digital leverandørdialog samt at det foregår flere nasjonale og internasjonale prosjekter på standardisering av produktspesifikke bærekraftindikatorer. BAMA er aktive i flere av disse prosjektene og resultatene vil, med stor sannsynlighet, påvirke og/eller erstatte BAMAs utviklede bærekraftindikatorer.

3

Analysere og prioritere land ut fra høyeste risiko innenfor åtte prioriterte områder: Klima, avskoging, erosjon, vann, barnearbeid, demokratisk nivå, politisk stabilitet og velferdsnivå.

Mål : De største leverandørene i land som har høy risiko skal revideres. Andre leverandører i land med høy risiko følges opp etter risikobasert revisjonsplan. Nye leverandører i land med høy risiko skal som hovedregel besøkes før avtale inngås.

Status : Vårt interaktive risikoverktøy er tatt i bruk hos de fleste av våre forretningsområder. Landspesifikke verdier på 7 av de 8 risikofaktorene er oppdatert med 2022 tall og på en risikofaktor har vi byttet kilde. I 2023 har vi har foretatt 99 risikobaserte revisjoner av leverandører i 9 forskjellige land. Av disse er 52 revisjoner gjennomført av norske produsenter, 34 av produsenter utenfor Norge, 5 av transportører og 8 av andre næringsmiddelprodusenter eller grossister.

4

Mål : 80% av alle våre bananleverandører i land med høy sosial risiko skal besøkes i 2023, og alle nye bananleverandører skal besøkes.

Status : Alle våre bananleverandører er besøkt i 2023.

MÅL FOR KOMMENDE ÅR

1

BAMA startet på slutten av 2023 å gjøre seg klare til å rapportere etter EU's nye Corporate Sustainable Report Directive (CSRD), blant annet med en dobbel vesentlighetsanalyse. I april 2024 ble det levert en Bærekraftsrapport 2023, som er en prøverapport strukturert etter kravene i direktivet, og videre vil det iverksettes tiltak for bedre å overvåke og forbedre våre vesentlige områder.

2

Det er igangsatt aktiviteter for å forbedre opplæring av innkjøpere og andre nøkkelpersoner i hele konsernet for å gjøre dem i stand til å gjøre undersøkelser og observasjoner i forbindelse med besøk hos og møter med leverandører. Det er mål om at alle skal ha gjennomført definert opplæring i løpet av 2024.

3

Det vil satses ytterligere på risikobasert leverandøroppfølging. Vi vil evaluere måten vi følger opp leverandører på og se om vi i større grad kan utnytte hele organisasjonen som har leverandørkontakt. BAMA vil gjennomføre mellom 80 og 100 revisjoner av norske og utenlandske leverandører i 2024.

1

Forankring av bærekraft i virksomheten

Forankring av ansvarlighet knyttet til bærekraftig forretningspraksis i virksomheten handler om å ha strategier, planer, relevante policyer og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger som er vedtatt av ledelsen. Disse bør omfatte hele virksomheten, samt virksomhetens leverandørkjede og forretningsforbindelser. Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes, og arbeidet med aktsomhetsvurderinger bør være en integrert del av virksomhetens forretningsdrift. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://www.bama.no/siteassets/bama/om-bama/barekraft/apenhetsloven/bamas-prinsipper-for-barekraftig-forretningspraksis.pdf>

1.A.2 Hva sier virksomheten offentlig om sine forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn, miljø og klima?

Verdens befolkning øker, og det er behov for mer mat. Som et av verdens største selskap innenfor fersk frukt og grønt, jobber BAMA for å sikre bærekraftig matproduksjon og verdiskaping der vi handler, det vil si, en ansvarlig grønn vekst.

Det grønne skiftet innebærer en omstilling fra en økonomi og verdiskaping basert på fossile ressurser (kull, olje og gass), til en verdiskaping basert på fornybare, biologiske ressurser som frukt og grønt. Det kan vi lykkes med gjennom en bærekraftig, økonomisk vekst og økt forbruk av frukt og grønt.

For BAMA representerer økt oppmerksomhet på bærekraft et vesentlig mulighetsrom. Vi har et ansvar for å møte forbrukernes økende etterspørsel etter miljøriktige produkter. Ved å innlemme bærekraftige praksiser i hele vår verdikjede, fra produsent til forbruker, styrker vi forsyningskjeden mot klimarelatert usikkerhet og bidrar til et lavere klimautslipp fra maten som forbrukerne spiser.

Skal vi klare å gjøre dette må vi ha med hele leverandørkjeden. I tillegg til våre egne forpliktelser jobber vi derfor løpende med aktsomhetsvurderinger for til enhver tid å vite hvor vi kan ha størst effekt gjennom påvirkning på leverandører og deres forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn, miljø og klima.

1.A.3 Hvordan er policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Prinsipper for bærekraftig forretningspraksis og bærekraftstrategien er vedtatt av BAMAs konsernstyre.

Bærekraftstrategien ble utviklet etter vesentlighets- og risikovurderinger, samt vurderinger av hvor BAMA kan gjøre en forskjell og få et konkurransefortrinn. Våre retningslinjer tar utgangspunkt i vår bærekraftstrategi (og FNs bærekraftsmål), menneskerettighetserklæringen og ILO konvensjoner.

Vi følger vår etiske samarbeidsmodell, og våre leverandører må forplikte seg til å følge "Etske retningslinjer" Implementeringen skjer i samarbeid/dialog med leverandører gjennom egne møter, besøk, revisjoner samt konsultasjoner med fagforeninger, relevante NGOer og myndigheter.

1.B Organisering og internkommunikasjon

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger organisert i virksomheten, forankret i interne retningslinjer og rutiner og hvorfor?

Hovedansvaret for å gjennomføre aktsomhetsvurderinger i 2023 har Avdelingen bærekraft & innovasjon som rapporterer til konserndirektør for kommersiell & bærekraft, innehatt.

Aktsomhetsvurderinger gjøres løpende for å hensynte observasjoner ved leverandørbesøk og/eller revisjoner eller på grunn av geopolitiske, miljø- og samfunnsmessige hendelser. Risikokartet oppdateres minimum årlig, men også basert på større hendelser. En rutine for aktsomhetsvurderinger er opprettet.

I samhandling med nøkkelpersoner fra virksomhetsområder gjør Avdelingene bærekraft & innovasjon de overordnede aktsomhetsvurderingene for konsernet. Det er tett samhandling med Kvalitetsavdelingen som utfører BAMAs risikobaserte leverandørrevisjoner.

Ved spesielle funn eller avvik som avdekkes blir aktuelle innkjøpsansvarlige involvert i videre oppfølging med lukking av avvik og positiv påvirkning.

1.B.2 Hvordan blir betydningen av virksomhetens aktsomhetsvurderinger konkretisert og tydeliggjort for de ansatte gjennom stillingsbeskrivelse (eller lignende), arbeidsoppgaver og incentivordninger?

Nøkkelpersoner i Avdelingen bærekraft & innovasjon, som utfører aktsomhetsvurderingene, er godt kjent med de grunnleggende etiske kravene BAMA stiller til sine leverandører og til hvordan man kan tolke risiko på de forskjellige opprinnelsene.

Det er først og fremst denne gruppen med nøkkelpersoner som har aktsomhetsvurderinger som en av sine arbeidsoppgaver. Innkjøpsansvarlige inkluderes i arbeidet og forstår viktigheten av aktsomhet i sin rolle.

1.B.3 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre arbeidet med aktsomhetsvurderinger?

Temaet diskuteres bl.a. på avdelingsledermøter på ulike enheter i BAMA Sourcing. Avdelingen bærekraft & innovasjon deltar på enkelte leverandørbesøk sammen med produksjefer og innkjøpere. Vi har utviklet et risikovurderingsverktøy som grunnlag for aktsomhetsvurderinger knyttet til land/region/produkt. Det er tilgjengelig for relevante roller og opplæring er gitt. "Etiske retningslinjer" er lett tilgjengelig for alle ansatte (på intranettet) og nyansatte får opplæring. Ved ansettelse i BAMA skal "Etiske retningslinjer" for ansatte signeres.

Videre deltar vi på relevante kurs for å holde oss oppdatert på metodikk og bidra til faglig utvikling.

1.C. Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn, dyr og miljø forankret i virksomhetens strategier og handlingsplaner?

Konsernstyret i BAMA har vedtatt BAMAs bærekraftstrategi "Ansvarlig grønn vekst". Denne er implementert i de ulike forretningsenhetene og aktuelle KPIer/handlingsplaner rapporteres på og følges opp.

Det er vedtatt en forretningsplan for 2023 - 2025 i konsernstyret som alle forretningsenhetene må forholde seg til, og som skal inngå i de handlingsplaner som hver enhet utvikler og måler sine ansatte på.

BAMA startet på slutten av 2023 å gjøre seg klare til å rapportere etter EU's nye Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), blant annet ved å gjennomføre dobbel vesentlighetsanalyse. I april 2024 ble det levert en Bærekraftsrapport 2023, som er en prøverapport strukturert etter kravene i direktivet, og videre vil det iverksettes tiltak for bedre å overvåke og forbedre våre vesentlige områder.

1.C.2 Hvordan følges virksomhetens strategier og planer for å være ansvarlig og bærekraftig opp av ledelse og styre?

Konsernstyret i BAMA har hatt bærekraftstrategien og aktsomhetsvurderinger på agendaen i løpet av året.

Datterselskap har enten vedtatt egne bærekraftstrategier og/eller utviklet relevante KPIer og handlingsplaner.

Ledergrupper har temaet på sin agenda, og det er en del av opplæringen for relevante nyansatte.

Konsernledelsen har igangsatt arbeidet med å forberede arbeidet iht CSRD, som bl.a innebærer gjennomgang av roller og ansvar, samt revisjon av bærekraftstrategien.

1.D Partnerskap og samarbeid med forretningsforbindelser, spesielt leverandører

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av ansvarlighet og bærekraft i møte med forretningsforbindelser, spesielt i leverandørkjeden?

Alle leverandører må før inngåelse av avtale fylle ut en "supplier self assessment" eller "BAMA Questionare" som etterfølges av en dialog med forespørsler etter dokumentasjon og eventuelle sertifikater. Alle leverandører må, i tillegg til rammeavtale, godta og signere "Etske retningslinjer". Den er tilgjengelig på tre språk på bama.no. Dersom nye leverandører opererer ut fra det som er definert som høyrisikoland vil det kunne være nødvendig med et fysisk besøk av BAMA's representanter, før kontraktsinngåelse.

BAMA er på mange typer besøk ute hos våre leverandører, både norske og utenlandske. Slike besøk kan være forretningsbesøk, leverandørutviklingsbesøk relatert til produktkvalitet eller risikobaserte revisjoner. Ved alle typer besøk føres en besøkslogg der eventuelle observasjoner noteres ned og som inngår i våre aktsomhetsvurderinger og leverandøroppfølginger.

Ved sesongoppstart for de største produktene, er det obligatorisk med besøk fra avdelingen for leverandørutvikling i BAMA Sourcing. Et slikt besøk fokuserer på varekvalitet og kostnadseffektiv produksjon, men tilstreber også å følge opp temaer som HMS og miljøtiltak. I 2023 ble det gjennomført 830 leverandørutviklingsbesøk i 12 forskjellige land. I tillegg er det registrert ca. 300 øvrige besøk.

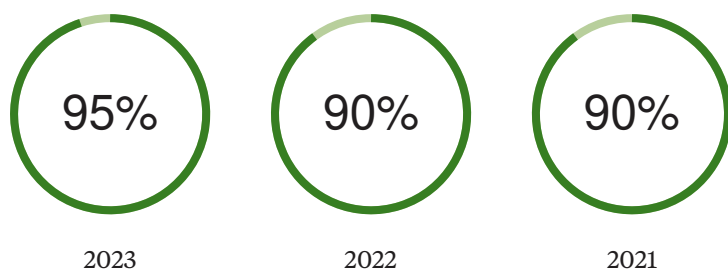
Risikobaserte revisjoner fokuserer på samsvar mellom krav, rutiner og praksis og tar for seg 8 ulike aspekter hos leverandøren, bl.a. sosiale og miljømessige forhold. BAMA foretar ca. 80 -100 slike revisjoner i året, i 2023 ble det utført totalt 99 risikobaserte revisjoner.

Leverandøren som revideres får først oversendt en forespørsel om dokumentasjon på ulike tema.

På selve besøket vil man gå gjennom dokumentasjonen og det vil gjøres en fysisk gjennomgang av anlegg og tilhørende fasiliteter etter et revisjonsskjema med flere titalls sjekklistepunkter. Dersom leverandøren har underleverandører, plukkes det også ut en eller flere av disse som besøkes. Eventuelle avvik registreres og gis en frist for lukking. Ved større avvik startes en dialog for å bidra til å lukke avviket.

Indikator

Andel av bedriftens leverandører som har akseptert retningslinjer for leverandører

Alle våre leverandører må skrive under på Etske retningslinjer for BAMAs leverandører av varer og tjenester.

BAMA inngår også sentrale avtaler knyttet til en rekke sekundærinnkjøp (som arbeidsklær, firmabiler mv). Hovedleverandørene av disse kjøpene har undertegnet "Etske retningslinjer". Noen av leverandørene på slike varer har mindre volum og er til del også mindre faste leverandører. Det er primært dette som utgjør de 5% som ikke har undertegnet "Etske retningslinjer".

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

BAMA har ikke gjort vesentlige endringer i forretningspraksisen i 2023. Videre arbeid med klargjøring mot CSRD rapportering og resultater fra vår doble vesentlighetsanalyse vil kunne føre til endringer i 2024.

BAMA ser og erkjenner at det stadig blir mer krevende å operere i et marked som stadig er under utvikling. Klimaendringer gjør at ekstremvær inntreffer oftere. Geopolitiske hendelser gjør at enkelte opprinnelser blir utilgjengelige. Dette bidrar til at vi stadig må gjøre endringer i hvor vi henter varer fra og må søke nye opprinnelser.

En av BAMA's viktigste oppgaver er å tilrettelegge for et sunt og bærekraftig kosthold med mye grønnsaker, frukt, bær og poteter hos norske forbrukere.

Ca 37% av det som omsettes i det norske markedet kommer fra norske produsenter. I tett samarbeid med Gartnerhallen SA jobber vi med og for de norske produsentene. I 2023 undertegnet Gartnerhallen og BAMA en ny langsiktig samarbeidsavtale som sikrer fortsatt satsing på norsk produksjon. Vi er opptatt av at sesongarbeidere skal ha tilfredsstillende forhold. Gartnerhallen SA og Bondelaget tilbyr arbeidsgiverkurs, og har klare råd til sine medlemmer. BAMA følger opp med risikobaserte revisjoner og leverandørbesøk.

Ca. 63 prosent kommer fra produsenter utenfor landets grenser, og i land der det er høyere risiko for at det kan forekomme brudd på grunnleggende menneske- og arbeidstakerrettigheter. Vårt viktigste arbeid her er å sørge for kontinuerlige forbedringer i levevilkår, arbeidsforhold og miljø, og å påvirke våre leverandører til å utvikle seg i positiv retning.

Vi ser at det ligger en begrensning i hva vi kan avdekke ved risikobaserte revisjoner, derfor vil vi i 2024 se på hvordan vi enda bedre kan bli i stand til å avdekke avvik, sikre gjenoppretting og ytterligere påvirke i en bærekraftig retning.

Eksempler kan være å gjøre en andel av revisjonene uanmeldt, men også å styrke samarbeid med nettverket av leverandører, fagforeninger, myndigheter og organisasjoner, og gjennom dialog jobbe langsiktig for å utbedre forholdene der dette er nødvendig.

A close-up photograph of a pea plant. The image shows several large, vibrant green leaves with prominent veins. A single, elongated green pea pod is visible, hanging from a stem. The background is softly blurred, showing more of the plant's foliage. The overall scene is bright and natural, capturing the growth of the plant.

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning/ skade, på mennesker, dyr, samfunn og miljø, inkludert i leverandørkjeden og gjennom forretningsforbindelser. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av interessenter, spesielt påvirkede parter, er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 List opp virksomhetens faktiske negative konsekvenser og/eller prioriterte vesentlig risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Merk at de prioriterte risikoene dere lister opp i tabellen under vil bli overført til trinn 3 av denne rapporten, hvor dere vil bli bedt om å besvare hvordan dere arbeider med å stanse, forebygge eller redusere den negative påvirkningen.

Prioritert negativ påvirkning / skade	Relatert tema	Geografi
Forhold hos produsent/leverandør som er i strid med Etske retningslinjer for BAMAs leverandører av varer og tjenester	Fagorganisering og kollektive forhandlinger Barnarbeid Diskriminering Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid	Brasil Elfenbenskysten Chile Kina Spania Etiopia Italia Norge Senegal
Politisk ustabilitet	Fagorganisering og kollektive forhandlinger Barnarbeid Lønn Korrupsjon	Egypt Etiopia Guatemala Israel Marokko Mali
Negativ miljøpåvirkning fra våre leverandører og/eller fra egen virksomhet	Miljø Utslipp Drivhusgasser Avfall Vann	Chile Spania India Italia Marokko Peru Thailand
Feil emballasjevalg	Energi Materialbruk	Globalt

Klimaendringer og klimarisiko	Miljø	Globalt
Korrupsjon, skatteunndragelse og matsvindel	Korrupsjon	Kina Egypt Etioopia Guatemala Kambodsja Marokko Mali Nicaragua Thailand Vietnam

Frukt- og grøntproduksjon er særlig sårbar for klimaendringer og forurensing av grunnvann, og mange av våre produkter er avhengig av pollinerende insekter som er sårbare for redusert biomangfold. Det ligger også en miljørisiko i produksjon.

Frukt- og grøntkategorien inneholder mange produkter som har spesielt arbeidsintensive produksjoner der det leies inn sesongarbeidere, ofte fra andre land. I disse tilfellene er det ekstra stor risiko for brudd på grunnleggende arbeidsrettigheter.

Det ligger en iboende risiko i veldig mange av BAMAs produkter uansett hvor i verden det produseres, vi har forsøkt å trekke frem land som vi ut fra volum og risiko er spesielt oppmerksomme på.

BAMA jobber med disse elementene i alle 80 landene vi kjøper varer fra, men vurderer vesentlighet når vi velger frekvens på oppfølging.

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.2 Beskriv: a) virksomhetens rutiner for kartlegging og identifisering av risiko og hvordan den negative påvirkningen/skaden ble identifisert og prioritert i denne perioden. b) eventuelle deler av virksomheten som ikke er dekket i denne rapporteringen (produktgrupper, egne produkter, avdelinger eller lignende) og hvorfor dere har valgt å ikke prioritere disse i det videre arbeidet; c) hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert/dere har snakket med; d) om det er identifisert områder eller tema hvor det er manglende informasjon for å danne seg et helhetlig bilde, og hvordan dere planlegger å gå frem for å få mer informasjon/håndtere dette.

a) Vår bransje kan generelt sies å ha høy risiko for negativ påvirkning. Vi har derfor utviklet et risikoverktøy og gjennomfører "due diligence" i land vi handler fra og for hvilke produkter vi kjøper i de ulike landene. I risikoverktøyet har vi lagt inn fire miljørisikoer og fire samfunnsrisikoer. I en tverrfaglig gruppe vurderes risiko på produkter, leverandører og land. Oppfølging av leverandører besluttes med bakgrunn i dette og i henhold til våre rutiner.

b) Alle deler av virksomheten er inkludert i rapporten

c) Oversikt over produkter, land og omsetning er hentet inn fra alle forretningsenhetene til risikokartet. Risikoindeksene er basert på offentlig anerkjente kilder:
Vannrisiko fra World Resources Institute (land og regioen), klimarisiko fra Germanwatch (eksponering x sårbarhet, gjennomsnitt 2000-2019), erosjonsrisiko fra rapporten Nature Sustainability (Wuepper et al 2022), avskogingsrisiko fra Global Forest Watch (prosentvis nedgang 2001 - 2022), velferdsnivå fra UN Human Development Index 2022, politisk stabilitet/fravær av vold og terrorisme fra Worldwide Governance Indicators (World Bank Group), demokratisk nivå fra The Economic Democracy Index og barnarbeid fra Global Childhood Report 2022 (Save the Children).

Vår arbeidsmetode er basert på bruk av nettverk (frivillige organisasjoner, myndigheter, fagforeninger og våre egne leverandører). Vi skaffer oss informasjon fra disse gjennom møter, skriftlig kommunikasjon, utveksling av rapporter, besøk og revisjoner. Svært mange av våre leverandører er sertifisert (Global Gap/KSL).

d) Mange av våre produkter har sesong mellom 3-8 måneder (unntak er tropiske frukter), de er arbeidsintensive produksjoner med innleide sesongarbeidere som er en av de lavest lønnede gruppene i verden. Derfor er det store utfordringer forbundet med å sikre arbeidere forsvarlige arbeidsforhold og lønninger. Dette er en pågående prosess og vi jobber kontinuerlig sammen med våre leverandører for å bedre forholdene. Utfordringer knyttet til plastforsøpling og om de ulike landene har systemer for å håndtere ulike avfallsfraksjoner med spesiell vekt på plast kan være vanskelig å ha oversikt over, derfor vil vi framover kartlegge dette og se hvordan vi gjennom vårt nettverk og våre leverandører kan påvirke til forbedringer.

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

2.A.3 Beskriv annen negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø som ble identifisert i kartleggingen i egen virksomhet, leverandørkjeden eller hos forretningsforbindelser i rapporteringsåret og hvordan disse er håndtert

2023 var et år med ekstrem tørke i flere av produksjonsområdene vi henter varer fra. Vi har derfor hatt ekstra stor oppmerksomhet på vannkilder og tiltak for å redusere vannforbruk. Også flere medier rettet søkelyset på vannproblematikk, spesielt knyttet til jordbærproduksjon i Huelva området i Spania. Det ble ikke avdekket noen brudd på nasjonale eller internasjonale bestemmelser knyttet til vannkilder hos våre leverandører. Den danske organisasjonen Danwatch skrev flere rapporter om dårlige sosiale forhold hos jordbærprodusenter i det samme område. Våre fire leverandører var ikke blant dem. For å sikre at det ikke skjer brudd på våre etiske retningslinjer, har vi stedlige representanter som besøker våre leverandører jevnlig. Leverandørene har ulike sertifikater både knyttet til bærekraftig vannforbruk (Spring og WWFs vannsjekk) og ulike andre tredjeparts sertifiseringer (Global G.A.P, Grasp, m.fl).

Ekstremværet Hans førte sommeren 2023 til at 9 000 tonn avling med potet ble tapt. For å sikre tilgang og forsyning av poteter til kundene har vi søkt andre opprinnelser.

I september 2023 ble nye avsløringer om undertrykkelse av Uigur urfolket i Kina kjent. Dette innebar tvangsarbeid i verdikjeden til hvitfisk og blekksprut fra kinesiske leverandører. Vi gjorde dermed en ekstra kartlegging og sendte ut spørsmål knyttet til grunnleggende menneske- og arbeidsrettigheter til våre leverandører med varer som er produsert eller bearbeidet i Kina. Geografisk produksjon av ingefær, hvitløk og epler ble også verifisert. Det ble i den forbindelse ikke avdekket noen kobling til undertrykkelse av Uigur-urfolket.

I desember 2023 ble en stor leverandør av ananas saksøkt for brudd på menneskerettigheter i Kenya. Vi får ikke levert ananas fra denne leverandøren men bruker denne leverandøren på meloner fra Costa Rica. I den forbindelse gjorde vi en ekstra henvendelse til denne leverandøren. Leverandøren har SMETA godkjenning på alle sine farmer i Costa Rica, de har også Global G.A.P med Grasp og vi har god dialog med denne leverandøren.

2023 var også et år der vi ble eksponert for organisert kriminalitet i vår verdikjede. Ved tre anledninger ble det gjort betydelig beslag av narkotiske stoffer i forbindelse med transport av banan fra Mellom-Amerika. Dette utgjør en betydelig risiko for ansatte i verdikjeden, både i leverandørleddet og egne ansatte. Det har vært tett dialog med relevante myndigheter og leverandører av ulike varegrupper fra Mellom-Amerika for å kartlegge omfang av risiko og identifisere mulige tiltak, denne prosessen er pågående.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte. Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres. Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, dyr samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FN's bærekraftsmål.

3.A Stanse, forebygge eller redusere

3.A.1 Legg til mål, status på fremdrift, og beskriv tiltak dere har iverksatt for å håndtere virksomhetens prioriterte negative påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø:

Prioritert negativ påvirkning/skade	Forhold hos produsent/leverandør som er i strid med Etiske retningslinjer for BAMAs leverandører av varer og tjenester
Overordnet mål :	Alle våre forretningsforbindelser og leverandører har signert og kjenner til kravene i "Etiske retningslinjer".
Status :	Omtrent 95% av forretningsforbindelsene våre har signert, dette inkluderer også innkjøp av andre varer enn frukt og grønnsaker som er utenfor vår kjernevirksomhet.
Mål i rapporteringsåret :	Samle oversikt over alle leverandører og sikre at 100% har signert siste versjon av "Etiske retningslinjer".

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Alle leverandører av varer må før inngåelse av avtale fylle ut en "supplier self assessment" og en "BAMA Questionare" som etterfølges av en dialog med forespørsler etter dokumentasjon og eventuelle sertifikater.

Alle forretningsforbindelser må godta og underskrive "Etiske retningslinjer". Den ligger tilgjengelig på bama.no på tre språk. Dersom nye forretningsforbindelser opererer ut fra det som er definert som høyrisikoland vil det kunne være nødvendig med et fysisk besøk av BAMA's representanter før kontraktsinngåelse.

Etter kontraktsinngåelse kontrolleres forretningsforbindelsene med risikobaserte revisjoner og andre besøk som beskrevet i 3.B.8

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Vi har gjennomført 99 leverandørrevisjoner hvorav 4 fikk rødt revisjonsresultat.

Vi anser dette som et godt resultat og ser en økning i antall grønne resultat og en nedgang av røde resultat de siste 3 årene.

Hos en av leverandørene var det rødt resultat fordi avvik fra siste revisjon ikke var lukket iht plan. Rødt resultat var det også hos en produsent i Marokko på grunn av for dårlige muligheter for god håndhygiene, en svensk multeleverandør relatert til opplæring og andre systematiske og hygieniske forhold og til slutt en norsk produsent på grunn av mer enn 8 avvik innenfor ulike forhold. Ingen hadde avvik på "Ethiske retningslinjer" som var kritiske. Alle avvikene er lukket.

I 2024 vil BAMA gjennomføre 80 til 100 revisjonsbesøk der bl.a. sosiale forhold hos produsenter/leverandører blir ettergått. Leverandører som ble rød i 2023 inngår her.

BAMA vil også i 2024 jobbe ennå bredere for å sikre at minimumskravene i "Ethiske retningslinjer" ikke bare signeres men også forstås, at våre forretningsforbindelser virkelig forstår hva som kreves for at de skal etterleve det som står der.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Politisk ustabilitet
Overordnet mål :	Bama handler i tråd med norske myndigheters til en hver tid gjeldende politikk.
Status :	Pågående
Mål i rapporteringsåret :	Være forberedt på at militærkupp, streiker, blokader, plutselige endringer av viktige politiske rammevilkår mv kan ramme arbeidere i verdikjeden. Fortsette å sikre geografisk spredning på hvor vi kjøper varer med tanke på politisk ustabilitet for å trygge tilgang på frukt og grønt for norske forbrukere.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Ved å koble opprinnelsesland, produkt og volum mot anerkjente internasjonale risikoindekser får vi et bilde av hvor vår risiko for dette er høyest. Vi bruker Worldwide Governance Indicators fra World Bank Group og The Economist Democratic level index. Resultatene av dette danner grunnlag for oppfølging og inngår i BAMAs totale aktsomhetsvurdering.

BAMAs handel skal bidra til positiv utvikling for lokalsamfunn og enkeltindividene i områdene vi handler fra. Trygge arbeidsplasser og økonomisk sikkerhet danner grunnlaget for dette.

BAMA har ikke handlet med Russland i rapporteringsåret.

Når det gjelder konflikten i Israel, handler BAMA i tråd med de internasjonalt anerkjente grensene som eksisterte før 4. juni 1967. Vi følger dermed holdningen til norske myndigheter som baserer seg på resolusjoner fra FNs sikkerhetsråd og vurderinger fra Den internasjonale domstolen i Haag.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Følge med på forholdene i land vi opererer i med høy risiko på området.

Samarbeide med nasjonale og internasjonale organisasjoner og interessenter for å sikre best mulig oversikt over eventuelle hendelser.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Negativ miljøpåvirkning fra våre leverandører og/eller fra egen virksomhet
Overordnet mål :	Forhindre uønskede utslipp eller forsøpling (plast), samt nedhogging av regnskog, nydyrking av myr/våtmarksområde og overforbruk av vann.
Status :	Pågående
Mål i rapporteringsåret :	Kontrollere at vi både i egen drift og i leverandørkjeden overholder minimumskravet som beskrevet i "Etske retningslinjer": "Det skal iverksettes tiltak for å bevare landskap, arter og genetisk mangfold i nærliggende områder. Naturskog og våtmarksområder skal ikke ha vært gjort om til dyrket mark i løpet av de fem siste årene. Eksisterende naturskog og våtmarksområder skal heller ikke gjøres om til dyrket mark i fremtiden"

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Supplier self assessment, Framework agreement og "Etske retningslinjer" har en rekke krav til systematisk jobbing på miljøområdet.

Ved å koble opprinnelsesland, produkt og volum mot anerkjente internasjonale risikoindeksler får vi et bilde av hvor vår risiko for dette er høyest.

Vi bruker Aqueduct30 Water Risk Rankings fra World Resources Institute på vannrisiko og Nature Sustainability og Global Forest Watch fra World Resources Institute/Wuepper for å kartlegge erosjon og avskoging.

Resultatene av dette danner grunnlag for risikobasert oppfølging og inngår i BAMAs totale aktsomhetsvurderinger som er en kontinuerlig prosess.

BAMAs risikobasert revisjoner og leverandørbesøk har i 2023 hatt særskilt oppmerksomhet på vannproblematikk og nydyrking eller nybygging.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Revisjoner i 2023 avdekket ingen kritiske avvik, men 4 importleverandører og 9 norske leverandører hadde ikke skriftlig miljøpolicy å vise til.

Dette registerets allikevel som konkrete avvik, kreves dokumentasjon på lukking og følges opp ved neste revisjon.

I 2024 vil BAMA gjennomføre 80 til 100 revisjonsbesøk der negativ miljøpåvirkning blir ettergått hos leverandørene.

Vi vil også følge opp forbedringer i egne bygg og anlegg, samt se på hvordan vi i større grad kan samhandle med våre leverandører rundt negativ miljøpåvirkning.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Feil emballasjevalg
Overordnet mål :	Sørge for at emballasjevalg sikrer trygge produkter, reduserer matsvinn og ikke forårsaker plast i naturen.
Status :	Pågående
Mål i rapporteringsåret :	Kartlegge emballasjeverandører nasjonalt og internasjonalt, og optimalisere emballasjen i tråd med egne retningslinjer

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Våre leverandører må følge BAMAs retningslinjer og krav relatert til emballasje og følge de til enhver gjeldende myndighetskrav på området.

Alle matkontaktmaterialer skal ha godkjent samsvarserklæring. Emballasjerefningslinjer og sjekklister er utarbeidet for mer bærekraftige emballasjevalg og dette er viktige vedlegg til avtaler vi lager med emballasjeverandørene og leverandører som selv anskaffer emballasje.

Innhenting og sjekking av dokumentasjon er sentralt ved utvikling av ny emballasje. Sammen med verdikjeden reduserer vi plast der det går uten at det øker matsvinnet.

I dette arbeidet bruker vi blant annet en forskningsbasert testprotokoll for å finne produktets beskyttelsesbehov.

Å finne den optimale emballasjen til hvert produkt er sentralt i vår emballasjeutvikling. Vi prioriterer bruk av fibermaterialer på mat i farta-emballasje som har lettere for å komme på avveie.

BAMA deltar i forskning for å utvikle nye nedbrytbare og fornybare barrierer til pappemballasje. Vi jobber kontinuerlig med reduksjon av materialbruk og emballasjeforbedringer.

I 2023 ble vi tildelt «Holdbarhetsprisen» fra Grønt Punkt Norges «plastløfte». Det er et initiativ for å motivere bedrifter til å redusere plastbruk og velge sirkulære emballaseløsninger. Vi fikk prisen for å ha utviklet et forskningsbasert testsystem, HoldbarSjekken, sammen med samarbeidspartnere.

Systemet har til hensikt å sikre systematisk dokumentasjon i arbeidet med holdbarhet, minimere matsvinn og redusere plastbruk. Vi var også nominert i kategorien for økt bruk av resirkulert plast.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

I 2023 har vi gjennomført tiltak som gjør at vi har redusert fiberemballasje med 21 895 kg på pakket chili, redusert plastforbruk for pasjonsfrukt med 880 kg, og 2460 kg på poteter. For en tomatvariant har vi endret til 100% resirkulert plast og dermed unngått å sette 135 712 kg ny plast på markedet og for et annet tomatprodukt er resirkulert plastbeger erstattet med fiberbeger og plastforbruket er redusert med 17 400 kg.

I 2024 vil vi fortsette å prioritere produkter som bør få endret emballasje og optimalisere emballasjeb Bruken.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Klimaendringer og klimarisiko
Overordnet mål :	Redusere klimagassutslipp i tråd med Parisavtalens mål, og unngå redusert tilgang på varer som følge av mer ekstremvær
Status :	Pågående
Mål i rapporteringsåret :	Redusere klimagassutslipp fra transport og øke fyllingsgraden i transportene. Finne nye leverandører i mindre risikoutsatte områder/land

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Utviklet digitalt risikoverktøy som identifiserer det klimatiske risikobildet globalt, som grunnlag for både klimatilpasning og risikospredning.

I 2023 tok BAMA i bruk sin egenutviklede applikasjon for smart transportplanlegging "SmartTransport" Kjernen i løsningen er BAMAs egenproduserte optimaliseringsmodell, som hensyntar mange forhold, som blant annet temperatur, bilparken, ulike kontrakter og spesifikke regler for hvordan paller kan lastes på bil.

BAMA mottok Innsiktsprisen 2023 for denne applikasjonen.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Med applikasjonen "SmartTransport" sparer BAMA 8 millioner NOK i året, men det innebærer også kortere transportvei, lavere klimautslipp og ferskere varer til butikk og ut til forbruker.

Fra 2021 til 2022 hadde vi en reduksjon i klimagassutslippene fra transport inn til våre terminaler samt videre til våre avdelinger på 13 %.

Fra 2022 til 2023 kuttet vi ytterligere 23 % av disse utslippene.

I 2023 oppnådde vi 94 % fyllingsgrad ved import, og 92,1 % ved mellomtransport.

Vi vil i 2024 fortsette arbeidet med å redusere utslipp i transport og egne anlegg, intensiverer kartlegging av utslipp av klimagasser i vår leverandørkjede og se på tiltak for å redusere negativ påvirkning.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Korrupsjon, skatteunndragelse og matsvindel
Overordnet mål :	Unngå at korrupsjon, bevisst manglende eller feil opplysninger til skattemyndigheter, eller matsvindel forekommer hos våre leverandører.
Status :	Pågående
Mål i rapporteringsåret :	Gjennomføre risikobaserte revisjoner av våre leverandører.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Sørge for jevnlig trening/kursing i etiske retningslinjer og antikorrupsjon av egne ansatte, dokumentere at leverandører gjør det samme gjennom leverandørdialog.

Matsvindelvurderingen for BAMAs innkjøp baserer seg på et verktøy som kartlegger produkt og verdikjede gjennom en rekke spørsmål. Man vurderer produktets iboende egenskaper, verdikjede (opprinnelse, korrupsjonsnivå, lengde og transparens i verdikjede) og leverandørforhold. Gjennom å besvare spørsmål knyttet til hvert produkt/hver produktgruppe beregnes en risiko i form av et risikotall. Slik får man beskrevet grad av risiko for matsvindel for de ulike produktene/produktgruppene. Risikovurderingen revideres minimum årlig.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

I 2023 oppdaget vi rester av plantevernmidler i økologisk grapefrukt. På enkelte produkter, som olivenolje, utfører vi autentisitetanalyser. Her sendes en prøve fra vårt lager til Tyskland for sensoriske og kjemiske analyser. Disse tiltakene hjelper oss å bekjempe matsvindel og sikre at våre produkter er trygge og inneholder det de skal.

I 2024 vil BAMA gjennomføre 80 til 100 revisjonsbesøk der korrupsjon, skatteunndragelse og matsvindel er tema. Det vil også bli gjennomført analyser av utvalgte produkter som er identifisert som sårbare for matsvindel.

3.B Andre tiltak for å håndtere negativ påvirkning/skade:

Beskriv virksomhetens tverrgående tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning/ skade på mennesker, samfunn og miljø i leverandørkjeden

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

Vårt viktigste miljømål er å redusere matsvinn i hele verdikjeden. Alle forretningsenheter må rapportere på matsvinn hver måned. Pr 2023 har vi redusert matsvinn med 58% i forhold til basisåret 2016.

Vi jobber også for mer sirkulærøkonomi, og tar i bruk restråvarer og restressurser som f.eks. brokkoli- og blomkålstilker i grønnsaks- og salatblandinger hos BAMA Industri. For økt ressursutnyttelse jobbes det kontinuerlig for å øke fyllingsgraden i transport. For importerte varer var i 2023 fyllingsgraden på 94 % og for mellomtransporten ut fra Nyland Syd var fyllingsgraden 92,1 %.

BAMA tar opp vannrelaterte problemstillinger innenfor rammen av våre etiske retningslinjer for leverandører av varer og tjenester. Vi stiller krav til minimumsstandarder i tråd med FNs klimakonvensjon og dens protokoller, FNs konvensjon om biologisk mangfold og FNs ørkenkonvensjon. Disse retningslinjene formidler at det skal iverksettes tiltak for å redusere egen ressursbruk, herunder vann.

BAMAs datterselskap Nature's Pride importerer eksotisk frukt med høyt vanninnhold. Dette er for eksempel mango, avokado og kiwi som kan komme fra tørkerammede områder. Siden 2018 har Nature's Pride jobbet aktivt med sine dyrkere om ansvarlig vannforvaltning, med mål om å øke vannbevisstheten innen sektoren og oppmuntre til kollektiv handling for å gjøre matsystemet mer motstandsdyktig. Deres arbeid med vann i verdikjeden har til hensikt

å støtte opp om, og fasilitere for ansvarlig bruk av vann på bakkenivå, og for lokalsamfunn, miljø og deres virksomhet. Nature's Pride har utviklet en egen vannstrategi, stiller krav til vannbruk og dokumentering i sine leverandøravtaler, har opprettet en intern vannopplæring for sine innkjøpere og har startet prosjekter for å forbedre tilgangen til vann, sanitærforhold, og hygiene for samfunn i leverandørland. I tillegg var selskapet først ut i deres sektor til å pilotere GLOBALG.A.P. SPRING (Sustainable Program for Irrigation and Groundwater Use) i vannrevisjoner.

I 2023 talte Nature's Pride på FNs vannkonferanse: Her oppfordret de til økt samarbeid for ansvarlig vannforvaltning i frukt- og grønnsakssektoren. Erfaringene og arbeidet fra Nature's Pride er verdifulle for BAMAs pågående arbeid med å utvikle en ny bærekraftstrategi og vannpolicy. Vi undersøker muligheten for å selv implementere lignende vannforvaltningsprogrammer i samarbeid med aktører i verdikjeden.

Link til Nature's Pride: <https://www.naturespride.eu/en/news/news/our-water-stewardship-journey>

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

BAMAs kjerneaktivitet er kjøp og salg av frukt og grønt, Produksjon av frukt og grønt har et lavere utslipp enn annen matproduksjon.

I rapporten "Klimatiltak i Norge mot 2030" fra 2023 understreker Miljødirektoratet at befolkningen må endre sine vaner ved å begrense inntaket av rødt kjøtt, og heller etterspørre mer av norskprodusert korn, belgvekster, grønnsaker, frukt og bær.

BAMA kan spille en viktig rolle i dette, og en av BAMAs punkter i bærekraftstrategien er å øke omsetningsverdien av norske frukter, bær, grønnsaker og poteter med 150 % innen 2030.

Vi bruker fossile ressurser til å pakke, emballere, kjøle ned, transportere og foredle frukt og grønt. Å erstatte fossile ressurser med fornybare er helt avgjørende for å redusere utslipp av klimagasser, og dermed sikre ressursgrunnlaget for kommende generasjoner.

BAMA stiller krav til innkjøp av transporttjenester, og prioriterer båt og tog der det er mulig. Vi jobber kontinuerlig for å øke fyllingsgraden i transport, også gjennom å utvikle nye emballaseløsninger. Det har vært en reduksjon på 23% i klimagassutslipp fra inngående og mellomtransport fra 2022 til 2023.

BAMAs øvrige aktivitet gir også utslipp av klimagasser. Vi jobber derfor med å redusere utslipp der det er mulig. I 2023 leverer BAMA sitt første klimaregnskap på scope 1 og 2 for BAMAs virksomhet i Norge, et viktig skritt for å sikre videre fokus på ytterligere reduksjon av vårt utslipp.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis (sourcing)

Nesten alle våre innkjøp er direkte fra produsentland (produsent/eksportør) og vi har langsiktige leverandøravtaler. Vi har tatt inn noen nye leverandører for å være bedre rustet mot klimaendringer og politisk usikkerhet. Ved inngåelse av nye kontrakter kan vi tillate en rimelig tidsperiode for at leverandøren skal oppfylle alle våre krav, dersom de ikke allerede gjør det.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

Vår leverandøravtale og "Etiske retningslinjer", som alle leverandører må forplikte seg til å oppfylle, inneholder krav som er utover myndighetskrav og på omtrent samme eller noe høyere nivå som flere sertifiseringsordninger som finnes i vår bransje (GlobalGap, Grasp, KSL, m.fl.). Vi tilbyr utvalgte produkter basert på anerkjente og/eller lovpålagte sertifiseringer som f.eks FairTrade bananer og økologiske produkter. Våre største avokadoleverandører samt bærleverandører i risikoområder har vannsertifiseringer (Spring, WWFs vannsjekk).

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Dette er en av grunnpilarene i vårt arbeid med ansvarlig handel. Alle våre leverandører forplikter seg til å respektere de ansattes rett til å organisere seg. Dette er et punkt (6.7) på revisjonsskjema for risikobasert revisjon som BAMA gjør 80 - 100 av i året.

3.B.6 Bidrag til utvikling, kompetanseheving og opplæring internt og av leverandører og arbeidere i leverandørkjeden

Vårt bidrag til kompetanseheving og opplæring er en kontinuerlig prosess og utføres av alle som har ansvar for leverandørkontakt (importsjeff, produktsjeffer, kvalitetsansatte m.fl.). Våre besøk og revisjoner begrenser seg ikke til å påpeke feil og mangler og så forlange utbedringer. Vi tilbyr også råd og assistanse.

3.B.7 Bekjempelse av korrupsjon og bestikklser i egen virksomhet og leverandørkjeden

I våre etiske retningslinjer for leverandører av varer og tjenester, stiller vi klare minimumskrav. Leverandørene skal kontinuerlig forbedre seg og gjøre sitt ytterste for å innfri minimumskravene innen en avtalt og rimelig frist. I disse kravene presiseres det at vi har nulltoleranse for korrupsjon.

Alle BAMAs ansatte må forplikte seg til "Etske retningslinjer" der antikorrupsjon er en viktig del.

BAMA har etablert varslingskanalen «Si fra». Den er tilgjengelig gjennom e-postadressen sifra@bama.no på norsk, og speakup@bama.no for engelskspråklige varslere. Denne kanalen legger til rette for varsling av kritikkverdige forhold. Disse kan alternativt også rapporteres via linjeledere, verneombud eller til HR-avdelingen.

3.B.8 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ innvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Nedenfor følger to eksempler på hvordan BAMA jobber i lokalmiljøene til våre leverandører.

Skoleprosjekt i Ecuador :

BAMA bidrar med 30 000 dollar årlig til en skole i Guaya, Ecuador, et område hvor vår partner Dole har farmer og kontor. Beløpet brukes til vedlikehold av skolen og til prosjekter som gir arbeid til kvinnene som har barn som går på skolen, for eksempel sying av klær. Beløpet bidrar også til å forbedre skolens fasiliteter og å gi familiene tilgang til legehjelp. Skoleprosjektet ble initiert etter en idé fra den lokale fagforeningen. Før prosjektet var det få barn i området som hadde tilgang til skole og undervisning, noe som førte til høye nivåer av barnearbeid. I april 2007 åpnet den nye skolen, med plass til 300 elever. Bygningene ble finansiert av BAMA og Dole. Prosjektet har hatt mange positive effekter: undervisningen er tredoblet, stipend til videregående utdanning er innført, en ny idrettsbane med garderober er anlagt, og mikrobudrifter for kvinner, med salg og produksjon av tekstiler, er etablert. Dette har også ført til større forutsigbarhet i bananproduksjonen. I tillegg har prosjektet bidratt til å styrke relasjonene mellom fagforeningen og leverandøren. Vi opprettholder også en nær tilknytning til skolen gjennom regelmessige besøk.

Xpol – Prosjekt Afrikado, Kenya:

Datterselskapet vårt Xpol støtter prosjektet "Afrikado", et initiativ for å lage gaveartikler, klær og vesker primært fra gjenvinningsmaterialer i Nairobi, Kenya. Project Afrikado, basert i Naivasha, Kenya, er et program som samarbeider med Xpol, for å fremme uavhengighet og talentutvikling blant lokale innbyggere. Prosjektet gir en verdifull mulighet for ofte unge individer med sosiale problemer eller de som kommer fra fattige forhold. Gjennom deres deltakelse i "Afrikado" får disse både trening og forberedelse til arbeidslivet. Programmet har hjulpet over 100 mennesker i løpet av de siste årene ved å gi dem muligheten til å tjene sin egen inntekt og motivere andre til å gjøre det samme. Produktene laget gjennom Project Afrikado blir solgt via Xpol, hovedsakelig i kombinasjon med blomsterbuketter, i flere supermarkedskjeder over hele Europa. Salget av disse produktene genererer inntekter som gjør det mulig for programmet å fortsette.

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger. Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre. Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A Overvåkning og evaluering

4.A.1 Beskriv a) hvem som har ansvar for å overvåke effekten og resultatene av tiltak iverksatt for å håndtere virksomhetens vesentlige risiko for skade/negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, og hvordan overvåkingen gjennomføres i praksis, b) hvem som har ansvar for å evaluere virksomhetens implementering og arbeid med aktsomhetsvurderinger, og hvordan evalueringen gjennomføres i praksis:

Alle virksomhetsledere har ansvar for at vi forhandler og handler, pakker, transporterer, produserer og leverer til våre kunder i tråd med våre bærekraftsmål. Produktsjefer, innkjøpere og kvalitetsrådgivere har ansvar for dialog og leverandøroppfølging globalt, særlig knyttet til våre krav til anti-korrupsjon, arbeidsforhold, fagforeningsfrihet og klima og miljø. Effekten "overvåkes" først og fremst ved risikobaserte revisjoner og besøk hos produsent.

Direktør for bærekraft og innovasjon har overordnet ansvar for utvikling og gjennomføring av bærekraftstrategi, handlingsplaner, retningslinjer, foreta risikovurderinger og utvikle gode verktøy for forbedringer. Avdeling for bærekraft og innovasjon skal bidra til å heve kompetansenivået, være en pådriver, samt rapportere på de 23 bærekraftmålene som konsernstyret har vedtatt og skrive redegjørelse knyttet til aktsomhetsvurderingene i tråd med åpenhetslovens bestemmelser.

4.A.2 Beskriv hvordan dere sannsynliggjør at virksomhetens tiltak for å identifisere, forebygge og redusere negativ påvirkning faktisk fungerer

BAMA er på mange besøk hos våre leverandører i inn og utland og gjennom kontakt med leverandørene tilse at våre tiltak for å forebygge fungerer. Risikobaserte revisjoner er vårt sterkeste verktøy.

En risikobasert revisjon er en grundig revisjon av alle aspekter hos leverandøren. BAMA utfører ca. 80 - 100 slike revisjoner i året. Under en slik revisjon kommer en kvalitetsrådgiver eller konsulent på fysisk besøk. Bedriften som revideres får først oversendt en forespørsel om dokumentasjon på ulike tema, dette varierer ut i fra hvilke risiko som er knyttet opp mot produkt, land eller leverandør. På selve besøket vil man gå gjennom dokumentasjon og det vil gjøres en revisjonsrunde etter et revisjonsskjema på over 80 punkter. Eventuelle avvik registreres og gis en frist for lukking.

Ved større avvik startes en dialog med kvalitetsavdelingen for å bidra til å lukke avviket. Dersom det oppdages manglende vilje til å lukke avvik benytter BAMA seg av sin innkjøpsmakt og stopper innkjøp frem til avvik er lukket eller i ytterste konsekvens avslutter forholdet med leverandøren.

I 2023 gjennomførte vi 99 revisjoner av fire kategorier av leverandør/produsenter:

1. norske produsenter og pakkerier,
2. importprodusenter og pakkerier (leverandører),
3. norske transportører og import,
4. leverandører til industri, storkjøkken og grossister.

Etter gjennomgang av totalt 5122 sjekklisterpunkter fra våre revisjoner, er 4925 punkter i samsvar med kravene vi stiller.

Dette tilsvare 96% av alle sjekklisterpunktene. Der hvor samsvaret har forbedringspotensial er dette kommentert. Totalt i 2023 ble det gitt 197 avvik. Sammenlignet med 2022 opplever vi en stor forbedring i våre revisjonsresultater. Dette viser at vi er på riktig vei, men at det fortsatt er stor mulighet for å påvirke positivt.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Virksomheten skal kommunisere offentlig om relevante styringsdokumentet knyttet til aktsomhetsvurderinger, eksempelvis policyer, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Kommunikasjonen bør inkludere hvordan risikoen er avdekket og håndtert, samt hvilke effekter man oppnådde av tiltakene/aktivitetene. Etter åpenhetslovens §4 skal virksomheter som er omfattet årlig offentliggjøre en redegjørelse for aktsomhetsvurderinger.

5.A. Kommunisere eksternt

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer med berørte interessenter om håndteringen av negativ påvirkning/skade

Gjennom besøk og kontakt med aktuelle virksomheter, kunder, organisasjoner og myndigheter har vi løpende dialog om hvordan vi gjennom sosial dialog og tilstedeværelse arbeider for forbedringer hos våre leverandører i inn- og utland. I Norge har vi et tett og godt samarbeid med vår hovedleverandør, Gartnerhallen, for å sikre at de etiske forholdene hos Gartnerhallens medlemmer tilfredsstillter BAMAs krav.

5.A.2 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

BAMA legger ut redegjørelse for Åpenhetsloven iht mal fra Etisk Handel Norge på selskapets hjemmeside, bama.no. Her publiseres også BAMAs Årsrapport og Bærekraftsrapporten, samt andre eventuelle pressemeldinger ved enkelthendelser legges ut.

5.A.3 Beskriv virksomhetens rutine for å ivareta og besvare eksterne henvendelser relatert til informasjonskravet pålagt virksomheter under åpenhetsloven.

Vi har en egen hjemmeside <https://www.bama.no/om-bama/barekraft/apenhetsloven/> der all relevant informasjon om vårt arbeid på området er tilgjengelig. I tillegg har vi en egen epostadresse der ytterlige henvendelser kan gjøres. Det er også utarbeidet interne retningslinjer for hvordan henvendelser relatert til åpenhetsloven skal håndteres.

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn eller miljø håndteres skaden gjennom å sørge for gjenoppretting, eller samarbeide om gjenoppretting. Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert.

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø

BAMA erkjenner at vår forretningspraksis kan ha mulig negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø. Der våre aktiviteter forårsaker eller bidrar til negativ påvirkning vil vi basert på våre prioriteringer og vurderinger iverksette tiltak for å stanse, forebygge eller begrense den negative påvirkningen, og sørge for eller samarbeide om gjenoppretting og/eller erstatning der det er påkrevd. Der leverandøren eller forretningspartneren til BAMA har forårsaket den negative påvirkningen skal leverandøren /forretningspartneren sørge for gjenoppretting og/eller erstatning der det er påkrevd.

Ved oppdagelse av negativ påvirkning på grunnleggende menneskerettigheter, anstendige arbeidsforhold og miljø vil BAMA delta aktivt for å kartlegge omfang og de som er involvert. Vi vil også kartlegge hva som har forårsaket den negative påvirkningen og tilstrebe å konsultere og involvere berørte rettighetshavere i prosessen.

Dersom den negative påvirkningen er forårsaket av BAMA direkte, vil BAMA gå i dialog med de berørte og aktuelle lokale myndigheter for å kartlegge hvilke tiltak som bør iverksettes. BAMA vil se hen til eventuelle eksisterende nasjonale og internasjonale standarder eller lover rundt hva som er egnet gjenoppretting.

Er den negative påvirkningen forårsaket av en av BAMAs leverandører eller forretningspartnere vil BAMA oppfordre leverandøren eller forretningspartneren til å gå i dialog med de berørte og aktuelle lokale myndigheter. Dersom leverandør ikke tar ansvar, vil BAMA søke å bruke sin innflytelse til å påvirke leverandøren til å gjennomføre nødvendige tiltak.

Det er viktig å forhindre at en negativ påvirkning/hendelse gjentar seg. Er det BAMA som har forårsaket hendelsen vil BAMA ta nødvendige og rimelige forholdsregler for å hindre gjentakelse. Er det en leverandør som har forårsaket hendelsen, og det hersker usikkerhet ved om leverandøren vil være i stand til å hindre gjentakelse, bør BAMA følge opp leverandøren for å søke å hindre gjentakelse, og i ytterste fall trekke seg fra avtalen med denne leverandøren og oppgi dette som grunn.

Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Det har ikke vært avdekket noen tilfeller der gjenoppretting har vært aktuelt i 2023.

6.B Sikre tilgang til klagemekanismer

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at ansatte i egen virksomhet og andre interessenter, spesielt påvirkede arbeidere samt lokalsamfunn har tilgang til varslingskanaler og klagemekanismer, når det er aktuelt

BAMA har innført varslingskanalen "Si fra", internt. Den er tilgjengelig gjennom e-post adresse på både norsk (sifra@bama.no) og engelsk (speakup@bama.no). Kanalen legger til rette for varsling av kritikkverdige forhold. Vi har ikke på dette tidspunktet dedikerte kanaler der berørte lokalsamfunn kan gi uttrykk for sine bekymringer til oss, utover vår generelle kontaktinformasjon på nettsidene. Vårt oppfølgingsansvar foregår gjennom å løpende følge opp våre leverandører. Alle leverandører har forpliktet seg til å etterleve våre "Etiske retningslinjer", og gjennom denne er de også pålagt å underrette oss om vesentlige brudd knyttet til sine ansatte og lokalsamfunn.

I 2024 vil vi lansere en digital varslingskanal som også vil være åpen for eksterne parter.

Kontaktinformasjon:

BAMA Gruppen
Torbjørn Billing, bærekraftsrådgiver
torbjorn.billing@bama.no